

5. Люцерна посевная: описание культуры и ее применение [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://fb.ru/article/45453/lyutserna-posevnaaya-opisanie-kulturyi-i-ee-primenenie>. – Дата доступа: 25.02.2019.

СУТНІСТЬ КОНКУРЕНЦІЇ ПРИ ФОРМУВАННІ РИНКУ

***КАЛІНІЧЕНКО С.М., К.Е.Н.,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Конкуренція є первинною та основною економічною силою, притаманною ринковій економіці, а також є необхідним атрибутом існування та розвитку ринку, в цілому. Наявність конкуренції, з однієї сторони, обумовлює прагнення, формує стимули та можливості суб'єктів аграрного виробництва до підвищення конкурентоспроможності своєї продукції, а з іншої визначає динаміку ринкової концентрації та посилення нерівності суб'єктів ринку в існуючому конкурентному середовищі, що визначає конкурентну структуру цільових ринків збуту продукції підприємств [2]. Негативне ставлення до існування конкуренції спостерігалось ще з радянських часів. Так, в той час конкуренцію розуміли як жорстоку боротьбу між окремими капіталістами та країнами з капіталістичним устроєм за джерела формування сировини, ринків збуту та сфери обігу капіталу, за одержання та максимізацію існуючих прибутків. Це було зумовлено приватною власністю на окремі засоби виробництва [4].

Трагування категорії «конкуренція» у вітчизняних економічних джерелах до 90-х років минулого століття було вузьким і тому конкуренція розглядалась лише з точки зору політекономії. Так, конкуренція – це анархія виробництва і перевага функціонування приватної власності. Сучасні підходи до сутності конкуренції розуміють її через способи та явища життя, через рушійні сили постійного суспільного розвитку. Також її можна визначити через передові інструменти можливостей економії ресурсів, через невід'ємні частини формування ринкових механізмів й через об'єктивний елемент формування товарного виробництва [3].

За напрямками прояву «конкуренцію» поділено на внутрішню та зовнішню. Зовнішня конкуренція являє собою об'єктивну конкуренцію, яка склалась через певну кон'юнктуру на ринку і діяла на виробничі підприємства незалежно від їх бажань та можливостей.

Досконала (чиста) конкуренція є типом ринкового середовища, в межах якого діє велика кількість конкурентів та окремих суб'єкт господарювання, у прийнятті рішень зорієнтовані на певне ринкове ціноутворення та своїми діями не впливає на процес формування ціни. Даний тип конкуренції є парадоксальним з огляду на те, що виробничі підприємства не відчують конкуренції у своїй виробничо-комерційній діяльності, а існуюче конкурентне середовище не наполягає на зростанні результативності виробництва.

Олігополія являє собою ситуацію, коли кількість конкурентів незначна або декілька окремих підприємств домінують на обраному ринку, створюючи при цьому сильну взаємозалежність. За таких умов кожне підприємство добре знайоме з діючими силами на ринку, а маневрування будь-якого з конкурентів відчуються іншими суб'єктами господарювання [2]. Олігополія є характерною в більшості випадків для недиверсифікованого виробничого підприємства, зокрема, підприємства із глибокою переробкою сільськогосподарської продукції. Тому, ми вважаємо, що сировинний сегмент аграрного ринку, в умовах якого товаровиробники реалізують свій товар дрібними за обсягами партіями з ціною, яку встановлено через співвідношення попиту та пропозиції на ринку, є добрим прикладом монополістичного виду конкуренції. Монополістична конкуренція – тип ринку, де за умов неоднорідної за обсягами пропозиції діє значна кількість дрібних підприємств за одночасним існуванням великої кількості споживачів. Розглядаючи ринковий тип олігополії, як тип групової монополії, автор теорії монополістичної конкуренції, американський економіст Е.Х. Чемберлін виокремив наступне. На його думку «...оскільки кожен є монополістом і все ж таки має конкурентів, то ми в праві говорити про них, як про конкуруючих монополістів; і про сили, що діють у подібних ситуаціях, ми можемо сміливо говорити як про сили монополістичної конкуренції...»[4]. Для сучасного типу розвитку конкурентної боротьби в аграрній сфері більш характерними є риси монополістичної конкуренції. Це спричинено виробляемою сільськогосподарськими підприємствами продукцією (цукрові буряки, соняшник, зерно, м'ясо, молоко тощо), яка і не є стандартизованою, однак з можливістю реалізації крупнотоварними партіями, що відрізнятимуться за якістю та ціною [3].

Монополія характеризується безліччю споживачів та тільки одним окремим продавцем. Монопольне становище на сировинному сегментів аграрного ринку матимуть виробничі підприємства науково-дослідного напрямку господарської діяльності, що реалізують елітний

посівний матеріал чи чистопородних тварин. Провівши дослідження за видами конкуренції, можна наголосити, що найбільш прийнятним та корисним для кінцевих споживачів є наявність досконалої конкуренції. Вона має усувати можливості зловживань на обраному об'єктовому ринку. При чому, одночасно найнебезпечнішим є формування монополістичного ринку.

Література.

1. Балабанова Л.В. Маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємств : [монографія] / Л.В. Балабанова, В.В. Холод. – Донецьк: Дон ДУЕТ, 2006. – 294 с.

2. Іващенко О.В. Економічна сутність категорії «ринку» / О.В. Іващенко // Вісник ХНАУ. Серія «Економіка і природокористування». Випуск 5. – Х. : ХНАУ, 2007. – С. 161-165.

3. Іващенко О.В. Формування прибутку в сільськогосподарських підприємствах / О.В. Іващенко // Вісник СНАУ. Серія «Економіка та менеджмент». – Вип. 4 (35). – Суми : СНАУ, 2009. – С. 71-76.

4. Мандич О. В. Стратегії конкурентоспроможного розвитку аграрних підприємств / О. В. Мандич // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – Вип. 1 (07). – Ч. 1. – Запоріжжя: ЗДІА, 2017. – С. 116-120.

5. Мандич О. В. Стратегії підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств: інструментальний підхід / О. В. Мандич // Вісник ХНТУСГ : економічні науки. – 2016. – Вип. 172. – С. 141-147.

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ГАЛУЗІ РОСЛИННИЦТВА АГРАРНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ УКРАЇНИ

***КАТАМАДЗЕ М.Р., ТИМЧЕНКО Ю.В., МАГІСТРАНТИ*,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Рослинництво є первинною і водночас на сучасному етапі основною галуззю сільськогосподарського виробництва, яка забезпечує прибутковість та економічне зростання господарюючих суб'єктів.

Підвищення прибутковості сільськогосподарського виробництва – одна з головних цілей державної аграрної політики в силу того, що

* Науковий керівник – Подольська О.В., к.е.н., доцент